

KERİM YAYCILI'NIN ESERLERİNDE VATAN HASRETİ¹

THE SUBJECT ON AZERBAIJAN IN KERİM YAYCILI'S WORKS

Muharrem ARAS²

ÖZ

Kerim Yayılcı'nın Azerbaycan'la ilgili eserlerinde esaret, vatan uğrunda mücadele, vatana özlem, vatanın özgürlüğü gibi temalar vardır. Bunun yanında genel olarak Azerbaycan muhaceret edebiyatımızda gördüğümüz savaşçı ruh hali, Kerim Yayılcı'nın şiirlerinde dinginlik kazanır. Kerim Yayılcı daha çok mücadelenin arkasında kalan ıstıraplı ruh hallerini eserlerine yansıtır. Onun hemen hemen bütün eserlerinde teselli arayan bir ruh hali vardır.

Anahtar Sözcükler: Kerim Yayılcı, Azerbaycan, Muhaceret, Vatan, Istırap, Teselli.

ABSTRACT

In the works of Kerim YAYCILI; Themes like captivity, struggle for the homeland, longing for homeland, the freedom of the homeland are observed. The warrior mood that is seen in Azerbaijani immigrant literature in general acquires calmness in the poems of Kerim YAYCILI. Kerim YAYCILI mostly reflects the painful moods that remains behind the struggle. Almost all in his works, there is mood that look for consolation.

KeyWords: Kerim Yayılcı, Immigration, Azerbaijan, homeland, grief, consolation.

1. KERİM YAYCILI'NIN YAŞAMI

Kerim Yayılcı, 1913 yılında dünyaya gelmiştir. Çocukluğu Birinci Dünya Harbi'nin ıstırap ve faciası içinde geçer(Yayılcı,1962:82).4-5 yaşlarında ailesi ile birlikte Rus-Ermeni saldırılarının en vahşi ve canavarca sahnelerine şahit olur. Mazinin bu acı sahneleri onu subay olmaya körükler.Kâzım Karabekir Paşa'nın Doğu'da açmış olduğu askerî ortaokula kaydolur. Subay olmayı çok arzu etmesine rağmen 1931 yılında ciğerlerinden rahatsızlanarak çürüğe çıkarılır. 1934 yılına kadar süren hava tebdili sırasında Ağrı ve Karakoyunlu İlkokullarında öğretmen olarak çalışır(Yayılcı,1979:13).

¹Bu makale, Nahçıvan Devlet Üniversitesi'nde Yapılan "Türkiye'de Yaşayan Azerbaycan Muhacir Şairlerinin Eserlerinde vatan Mevzusu" adlı yayımlanmamış doktora tezinden üretilmiştir.

²Doktora Öğrencisi, Nahçıvan Devlet Üniversitesi, muharremaras@hotmail.com.tr

Kerim Yayıcı, 1934 yılında başladığı yedek subaylığını 1937 yılında tamamlanmasını müteakip Ankara'da Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne kaydını yaptırdı. İkinci Dünya Harbi'nin başlaması üzerine tekrar silahlaltına alındı. İki yıl süren bu ağır hizmet dolayısı ile hastalığı nükseder, fakülteyi terk etmek zorunda kalır ve memuriyete başlar(Yayıcı,1962:82).

Kerim Yayıcı'nın ruh dünyasını çocukluğunda yaşadığı derin ve bir o kadar da acı olaylar şekillendirmiştir. Kerim Yayıcı bu olayları millî bir ruhla birleştirmiş ve lirizmle şiire yansıtmıştır. Millî ruhla yazdığı ilk şiirleri Berlin'de yayımlanan "Kurtuluş" dergisinde çıkar. Bundan itibaren Azerbaycan Millî neşriyatının hemen hepsinde Kerim Yayıcı'nın şiir ve yazıları yer almaya başlar(Yayıcı,1962:83). Kerim Yayıcı, şiirlerini daha sonra "Anadolu-Kafkas-Azerbaycan'a Armağan"(Yayıcı, 1962: 83)adlı bir kitapta toplar.

2. KERİM YAYICILI'NIN ESERLERİNDE VATAN HASRETİ

Kerim Yayıcı'nın Azerbaycan'la ilgili şiirlerini esaret, vatan uğrunda mücadele, vatana özlem, vatanın özgürlüğü, vatanın geleceği gibi kategorilere ayırmak mümkün olmakla beraber bunların yol açtığı derin bir hüznün de eserlerinde kuvvetlice hissedilir.

Gültekin'in, Ali Volkan'ın, Mirza Bala'nın, Teymur Ateşli'nin şiirlerinde gördüğümüz savaşçı ruh hali Kerim Yayıcı'nın şiirlerinde dinginlik kazanır. O, daha çok mücadelenin arkasında kalan elemli sahneleri anlatmayı tercih eder. Yani savaş anındaki şiddetli mücadeleyi değil, savaş sonundaki elemli hüznü yansıtmayı tercih eder. Onun hemen hemen bütün şiirlerinde teselli arayan bir ruh hali vardır.

Kerim Yayıcı'nın gözünde Azerbaycan, dünyanın bütün güzelliklerini içinde barındıran çok güzel bir sevgilidir. Şairin bu duygularının "Azerbaycan'ın Sihir ve Güzelliğine İthaf" adlı şiirinde artan bir heyecanla kutsal bir cazibe haline dönüştüğünü görmekteyiz. Ütopik ve bir o kadar da tutkun olan bu bağlılığa çok az şairde rastlamaktayız.

"Çiçek" desem: saçlarının telinde;

"Gül" de desem: deste deste elinde;

"Şiir" desem: her dem şirin dilinde;

Nedir acep bu sendeki hüsn-ü an?

Azerbaycan! Azerbaycan!.. (Yayıcı, 1954: 18)

Yine Azerbaycan'ın güzelliklerini "Güzelim Gence" şiirinde terennüm ettiğini görebilmekteyiz. Şaire göre vatanı Azerbaycan, güzellikleriyle dünyada eşi benzeri olmayan bir yerdir. Şair bu güzellikleri ifade ederken yüreği buruktur, gönlü sevinçli değildir. Çünkü 26 Mayıs 1920'de Ruslar büyük bir kuvvetle

Gence'ye saldırır. Halkta silah yok denecek kadar azdır. Ama kahraman Gencililer ölümüne savaşırlar. Bu saldırı 2 Haziran'a kadar sürer. Sonuçta halkın büyük bir bölümü acımasızca katledilir. Katledilmekten kurtulan insanlar da doğdukları, yaşadıkları ve âşık oldukları şehirlerini gözyaşlarıyla terk etmek zorunda kalırlar. Bu durumda Gence'nin ona vefasız diyerek sitem edişi, şair için ölümden beterdir.

Dünyayı dolaştım, yok imiş eşin,

Ruhumda yanarken hasret ateşin,

“Vefasız” diyerek sitem edişin,

Bana sevinç değil, bir ölüm Gence (Yaycılı, 1952: 3)

Kerim Yaycılı'nın Azerbaycan'la ilgili “Gurbette”, “Ay Balam”, “Yurdum ve Bayrağım”, “Turnalar” gibi şiirlerinde hâkim olan tema “özlem”dir. Güzel günlere özlem ve bu güzelliklerin zamanla kaybolması şairde hiç dinmeyen bir sızıya dönüşür:

Ben şu fani dünyada her an ölüp dirildim,

Senden uzakta ölmek mümkün olmuyor bana,

Tanrının huzurunda son arzumla eğildim:

Ruhum kanatlanarak uçsun Azerbaycan'a!.. (Yaycılı, 1962: 47)

...

Bu dünyada zeval yoktur Azer'e

Aras nazlı nazlı akar Hazer'e

Burdan selam söyler bizim özyere,

Bunu hala bilmezler mi ay balam? (Yaycılı, 1962: 47)

...

Gözlerime ışık veren hayaline can kurban!

İlden ile sürülmek mi nasibimiz ey vatan?!.. (Yaycılı, 1962: 51)

...

Yalvardım: Turnalar acıyın bana,

Yolunuz uğrarsa öksüz vatana,

Deyin ağlamasın, o garip Ana,

Hasrete dayanmaz bu can Turnalar! (Yayıcı, 1962: 54)

Hemen hemen bütün muhacir şairlerde sıklıkla gördüğümüz “esaret” teması, Kerim Yayıcı'nın şiirlerinde de önemli yer tutar. “Hazer Ağlıyor”, “Azerbaycan”, “Azeri Gencine” Kerim Yayıcı'nın esaret konusunda işlediği bazı şiirleridir. Kerim Yayıcı esareti şiirlerinde melal, figan, zincir, karlı dağlar, sürülmek, inlemek, matem, imdat, ah, feryat, çılgılık, acı gibi sembolik sözcüklerle ifade eder.

Ne derin bir melal sarmış her yeri!

Figanlar duyulur yeşil bağlardan,

Zincire

vurulmuş yurdun Eleri,

Çobanlar sürülmüş karlı dağlardan! (Yayıcı, 1962: 52)

...

Sahillerde duyunca bir martı çılgılığını,

Gözüm bir şeyler arar günün battığı yerde...

Görünce bir matemın göğe açıldığını,

Derim: “Benim bayrağım, benim bayrağım nerde?” (Yayıcı, 1962: 52)

...

Her lahza duyduğum imdat sesidir;

Esaret altında yurdum inliyor;

Bir mazlum ahının son bestesidir,

Bu acı feryadı yer, gök dinliyor... (Yayıcı, 1962: 46)

Kerim Yayıcı'nın şiirlerinde Azerbaycan tarihi ve bu tarihe yön veren değerli şahsiyetler önemli bir yer tutar. Mehmet Emin Resulzade'nin ölümü üzerine yazmış olduğu “Batan Güneş” adlı şiirde onu bir milletin ümit güneşi olarak gördüğü gibi, hiç bitmeyen istiklâl aşkıyla bir nesle hayat veren ışığa benzetir. Diğer taraftan da Ankara'da yatan kutsal emanetin zamanı geldiğinde mutlaka Azerbaycan'a gideceğinden de emindir:

Tesellisi güç olur, ona vurulanların;

O, ümit

güneşiydi geride kalanların.

Bir

nesle hayat veren ışıktı, irfandı o;

Bir neslin

varlığıydı, şahlanan iymandı o;

...

Yaşatmazdı, kalplerde ümitsizlik melâli;
Onun mefkûresiydi: Hak, Müsavat, İstiklâl!.. (Yaycılı,1955: 20)

Azerbaycan'ın 1920'deki işgaline kadar çok büyük mücadele veren Resulzade, işgalden sonra muhaceret döneminde de mücadeleye devam etmiş önemli bir şahsiyettir. Özellikle milleti dara düştüğünde ve sığınacak bir liman aradığında yılmayan, korkmayan ve bağımsızlık mücadelesine devam eden Resulzade, muhacir bir neslin etrafında kenetlenmesini de sağlamıştır. Hatta Gültekin ismiyle şiirler yazan şair (asıl adı "Zeynalabidin" olan) "Emin" ismini kullanacak kadar Resulzade'ye tutkundur. Diğer muhaceret sanatçılarındaki olduğu gibi Kerim Yaycılı için de M. Emin Resulzade bir idoldür. M. Emin Resulzade için yazdığı "Alageyik Masalı", "Muhterem M. Emin Bey'in Aziz Ruhuna" adlı şiirlerde bir taraftan onun Azerbaycan için verdiği mücadeleyi ele alırken diğer taraftan da onun vefatından dolayı yaşanan hüznü yansıtmaya bakımından önemlidir.

Zaten hayatı O'nun, "ALAGEYİK" masalı,
Elinden alınca bir gün, o güzel yurdu,
Senelerce her yerde onu aradı, durdu!

...

"Seninçün bunca sene sürgünlerde dolaştım,
Nihayet yetmişimde geldim sana ulaştım,
Beni korkutan bil ki, ne fırtına, ne seldi:
Senden uzakta ölmek bana pek acı geldi." (Yaycılı, 1962: 64)

Kerim Yaycılı "Anadolu, Kafkas, Azerbaycan'a Armağan" kitabında bir dönem Milli Eğitim Bakanlığı da yapmış Hasan Ali Yücel'in Resulzade hakkında söylediği şu sözlere de yer verir.

"Resulzade, 70 yıllık uzun ömründe evsiz, barksız, sırasında yoksul, kimsesiz, bir milli dava için mızrağı elinde, bir ideal savaşçı olarak yaşadı ve hiç bir şeysiz, fakat tek şeyi olan imanını gönlünde, Allah'ın huzuruna gitti." (Yaycılı, 1962: 60)

Kerim Yaycılı ortak kader birliği etmiş ve hayatlarını Azerbaycan için mücadeleye adanmış Mirza Bala, A. Yurtsever, T. Ateşli, Ahmet Karaca, Ali Volkan, A. Aran ve H. Ataman'a ithaf ettiği şiirlerle muhaceret döneminde yaşanan hüznüleri, mücadeleleri, umutları ortaya koyar.

Toplanın erenler Allah aşkına,
Şahadet camını birlik içelim.

Peygamber

aşkına Ali aşkına,
geçmeyip candan geçelim!

Vatandan

Yurdumun bizlerden halas gözlüyor,
Atalar cennette, bizi özlüyor
Ecel poyrazında odum közlüyor,
Şehitlik dileyip candan geçelim! (Yayılcı, 1971: 37)

Muhacerette yazılan eserlerin büyük bölümünde Azerbaycan için kahramanca mücadele vardır. Ama Kerim Yayılcı “Mirza Bala İçin” şiirinde ön planda olmayan ve çoğu zaman insanların çok iyi bilmediği elemli ruh ıstıraplarını gözler önüne serer. Onun gurbetteki mahzun yüzü nedeniyle öksüz olduğunu söyler.

Çizgilenen alnında ıstırap donakalmış,
Yalnız Hakka inanan cesur, mert bakışı var,
Ömrün her bir çağında birer hatıra almış:
Yüzünde yarı mahzun, yarı şen kırışıklıklar!..

Saçlar çile doldurmuş bir dağ başı gibi ak,
Sakın incitmeyiniz, bu bir vatan öksüzü,
Uçuyor gözlerinde üç renkli şanlı bayrak,
Bin derde gömülse de gurbette mahzun yüzü! (Yayılcı, 1962: 61)

Kerim Yayılcı'nın his ve fikir dünyasında Ahmet Cevat'ın canlı yansımasını fark ederiz. Onun yalnızlık ve karanlıklarla dolu çileli hayatı, Kerim Yayılcı'nın yolunu bulmasında kılavuz olmuştur. Şair, Ahmet Cevat'ın “Göygöl” şiirine nazire olarak “Gökgöl” şiirini yazar. “Göygöl” şiirinde Ahmet Cevat, milletin özgürlüğü için çekilen çileyi ve ayrılığı ifade ederken, Yayılcı bunu bir sembol olarak ele almış ve onu sevgilisinden ayrı düşen ve onun hasretiyle yanan bir varlık olarak göstermiştir (1992, Yıldırım: 22) .

Kerim Yayılcı da “Gökgöl”, vasıtasıyla bir milletin çileli yalnızlığını şöyle anlatır:

Neşe'den eser yok, yaşlıymış başın;
Tarihten ses alıp inlermiş taşın;

Dediler: Cevad da olmuş yoldaşın;
O da mı benim tek yaralı, Gökgöl?

...

Alnından öptü mü yanan dudağı?
Aşkına şahittir yurdun her dağı;
Sinemiz koy olsun onun otağı;
Gönüller şiirini duyalı Gökgöl. (Yaycılı,1958:23)

Kerim Yaycılı, vatani Azerbaycan için mücadele ederken Anadolu'daki insanların bu mücadeleye ilgisiz kalmasına katlanamaz. Onu Rus'un zulmü değil, kardeş olarak gördüğü insanların ilgisizliği öldürür.

Varsın güzel Anadolu'nda şen ocaklar tütedursun!

Ben ise, Rus'un

Kanlı pençesinde

Belki de

son nefesini

Rus harfîyle yazılan

Belki seni güldürür,

sakin,"bana ne"

söyleme,

Senin ilgisizliğün,

Hissizliğin öldürür. (Yaycılı, 1962: 27)

Türklüğümün

Tüketiyorum!..

mektubum

Fakat

Diye bir şey

Zira beni Rus'tan çok

Muhaceret edebiyatı denince akla genellikle şiir gelmektedir. Ama az da olsa nesir dalında yazılmış ürünler de vardır. Kerim Yaycılı'nın tefrika olarak Azerbaycan Kültür Dergisi'nde yayımlanan sonra da "Anadolu-Kafkas-Azerbaycan'a Armağan" kitabında yer verdiği "Hacı Tağı" adlı öyküsü bunlardan biridir. Aslında Kerim Yaycılı'nın "Hacı Tağı" hikâyesi Mirza Bala'nın "Vatan Kaldı" hikâyesiyle birçok noktada benzerlikler gösterir. Hem Kerim Yaycılı hem de muhacir nesil için Mirza Bala'nın çok önemli bir kişilik olması nedeniyle bu etkilenme doğal bir durumdur.

Kerim Yaycılı'nın "Hacı Tağı" hikâyesi muhacerette yazılmış önemli hikâyelerden biridir. Özellikle yaşanan bunca elim olayı şiirle ifade eden bir nesil için hikâye yeni bir denemedir. Bu hikâye Azerbaycan milletinin yaşadığı binlerce acı olaydan sadece kısa bir kesit sunmaktadır.

“Hacı Tağı” hikâyesi Azerbaycan’ın işgali ve Azer’in altı yaşında annesini kaybetmesiyle başlar. Yaşanan onca acı olaydan sonra oğlu Azer’i yanına alan Hacı Tağı, Türkiye’ye kaçır. Türkiye’de Hacı Tağı’nın yolu “Kafkas Kahvesi” ne düşer.Yazar kahveyi şöyle anlatır:

“Yurdundan yuvasından ayrılmış Azerbaycan ve Kafkaslıların barındığı kahveyi buldular. Burası adeta matem evini andırıyordu. Her kahvede oyuncuların ve gramofonun gürültüsünden durulmazken, burada bu eğlencelerin hiçbiri yoktu. Her biri bir köşeye çekilmiş, dalgın dalgın düşünen aksakallı birkaç ihtiyarla, ellerini çenelerine dayamış, Kafkas gömlekleli üç delikanlı bir köşede dertleşiyorlardı. Yeni gelenleri derin derin süzdüler. Hepsi de Hacı Tağı ile oğlunun perişanlığını alışkanlıkla seyrediyorlar.“ (Yayıcı,1962:73)

Hacı Tağı kahvede Revan’ın en zengin ve misafirperverliğiyle meşhur kişilerinden biri olan Hüseyin Han’ı görür. Hüseyin Han’ın üstü başı perişan ve zavallı hali, Hacı Tağı’ya kendi perişanlığını bile unutturur. Muhacir insanların yaşadığı bu zavallı durumu yazar, “Hüseyin Han”ın kimliğiyle okuyucuya sunar.

“Bir aralık “Hüseyin Han” iştir gibi oldu. Üzerindeki Kafkas gömleğinin kolları yırtık, kemerlerinin gümüşleri çıkarılmış, çizmeleri darmadağın bir adam, karşı peykenin üzerinde yarı uyur vaziyetteki kır saçlı adama elindeki yarım cigarayı uzatırken:

-Buyur “Hüseyin Han” demişti.

“Hacı Tağı, bu ismi çok iyi tanırdı. Fakat Revan’ın zenginlik ve misafirperverliğiyle meşhur Hüseyin Han’ını, karşı peykedeki dalgın ve perişan ihtiyarın üzerinde canlandırmak ne kadar müşküldü! Kim bilir, buradaki sefiller arasında, kaç öyle hanıman sahibi kimseler vardı? Zihninde canlanan sahneleri daha fazla tahattura muktedir olamadı...”(Yayıcı,1962:73)

Muhaceret neslinin genel psikolojisini yansıtan diğer bir olay da Hacı Tağı’nın bir lokantada bayılmasıdır. Hacı Tağı, oğluyla lokantada yemek yerken gramofon çalmaya başlar. Gramofonda şu türkü çalmaktadır:

“Karabağ’da talan var,
Gözü yolda kalan var.” (Yayıcı,1962:71)

Bu türküyle sinir krizi geçiren sadece Hacı Tağı değil, bütün muhaceret neslidir dersek belki de yanılmamış oluruz.

Hacı Tağı hikâyesinin dikkat çeken diğer bir özelliği de Türkiye’de yaşanan birkaç olaydır. Burada yazar iki tipe dikkat çeker. Birincisi onları Acem ve mezhebi farklı diye dışlarken diğer bir kesim de onları kardeş olarak bilmekte ve bağrılarına basmaktadır. Özellikle yazar, bir genç vasıtasıyla Atatürk Türkiye’sinin onları kucakladığı mesajını verir.

“Genç mektepli gerek kendisine gerekse bu garip adama karşı yapılanları hazmedememenin tesiriyle...”

-Amca, amca! diye seslendi. Yaklaşınca zavallı adamın yüzünde derin bir acının izlerini toplayan soğuk ter damlalarını görerek mahcup ve mahzun oldu.

-Çok rica ederim, amca, sen o heriflere bakma, onlar kafasız insanlar, daha kendi Türklüklerini bile anlamış değiller.’’ (Yaycılı, 1962: 71)

Hikâyenin sonunda Hacı Tağı, Türkiye’de tutunamaz. Kendi insanların ona“‘acem’’ demesine dayanamaz. Oğlu Azer’i de yanına alarak Azerbaycan’a geri dönmek ister.

“İlk zamanlarda, okulda bana da ‘‘Acemoğlu’’ diyorlardı. Öğretmen işitti, çok kızdı, bütün ders boyunca haritada bizim yerleri gösterip Türklere bahsetti,bir daha bana ‘‘Acemoğlu’’ diyen olursa ona şikâyet etmemi tembihledi. O, dersin sonunda ben sınıfta oturup çok ağladım.’’ (Yaycılı,1962:78)

“Yeter, yeter artık tahammülüm kalmadı. Öz vatanım kadar sevdiğim bu kardeş ülkesinde ben bir ‘‘acem’’ olarak ölmek istemiyorum. Gidip o mübarek toprağı öpelim ki, biz ancak orada durdukça, orada yaşadıkça Türkünüz. Oradan ayrılan ve orada ölmesini bilmeyen her isim ve sifata layıkmiş!’’(Yaycılı, 1962:79)

Ama Hacı Tağı’nın yaşamı -katliama uğrayan binlerce Azeri Türkü gibi- vatani Azerbaycan’a kavuşmadan Aras Nehri kıyısında son bulur. Burada mekân olarak Aras Nehri’nin seçilmesi rastlantı değildir. Azerbaycan edebiyatında yer yer ayrılığın, hüznün ve kavuşamamanın sembolü olan bu nehir, bir devre tanıklık etmesi bakımından yaşayan bir canlıdır.

“Hududa geldikleri zaman, gecenin karanlığından istifade ederek Aras Nehri’ni yüzüp geçmeye çabalarken, Rus devriyeleri tarafından atılan kurşunlarla delik deşik olup Aras’ın suyuna kapıldılar. Rus nöbetçilerinin bütün aramaları boşa gitti. O gece Aras, her zamankinden fazla köpürmüş taşmıştı; onları bağrına çekti ve Ruslara vermedi.’’(Yaycılı,1962:80)

“Şafak sökerken tarlarına giden Türk köylüleri, Aras kıyısında, bir söğüdün dallarına takılmış iki ceset buldular. Kim oldukları, onlarca bilinemedi. Ama bunlardan biri Azer biri de babası Hacı Tağı idi. Baba ile oğlunun, Aras’ın koynunda birleşen naaşlarını, büyük bir hüznün içinde sahile çıkaran köylüler, karşı sahildeki düşman karakol binasına kızaran gözlerle baktıktan sonra: ‘‘Yine mi iki Türkü vurdunuz, alçaklar!’’ diye haykırmaktan kendilerini alamadılar. Küçük Azer’in 5,6 kurşunla delik deşik olan narin vücudunu göstererek : ‘‘Hele şu körpe yavruya bakın! Bu körpe vücuda beş kurşun vurulur mu?!..’’deyip hüngür hüngür ağladılar.’’(Yaycılı,1962:80-81)

Hikâye biterken yazar, şu ifadeleri kullanır:

“Böylece Hacı Tağı, muhacirlik hayatının beşinci senesinde büyük arzu ve hasretini Aras’ın sularına gömdü ve bir daha Şeki’yi göremedi.’’(Yaycılı,1962:81)

Bu ifade muhacerette yaşayan insanlarda vatana kavuşma arzusunun sürekli canlı kaldığını ve bu acıyı son nefeslerine kadar yaşadıklarını göstermesi bakımından önemlidir.

3. SONUÇ

Azerbaycan'ın işgaliyle başlayan katliamların ardından sürgünler ve buna bağlı olarak da göçler yaşanır. Kimi sanatçılar bu katliamları ve sürgünleri kaleme alırken, Kerim Yayılcı eserlerinde ise bu yıkımların ardında yaşanan derin acıların hüznü vardır.

4. KAYNAKLAR

Yayılcı,Kerim, (1952), ‘‘Güzelim Gence’’, Azerbaycan Dergisi, Sayı 1, 3.

Yayılcı,Kerim, (1955), ‘‘Batan Güneş’’, Azerbaycan Dergisi, Sayı.36, 20.

Yayılcı,Kerim, (1958), ‘‘Gökgöl’’, Azerbaycan Dergisi, Sayı.70, 20.

Yayılcı,Kerim, (1954), ‘‘Azerbaycan'ın Sihir ve Güzelliğine İthaf’’ Azerbaycan Dergisi, Sayı.33, 18.

Yayılcı, Kerim, (1962), Anadolu-Kafkas-Azerbaycan'a Armağan, Doğu Matbaacılık, Ankara.

Yayılcı,Kerim, (1971), ‘‘Milli Vaiz’’, Azerbaycan Dergisi, Sayı.203, 37.

Yayılcı, Kerim, (1979), Kerim Yayılcı'nın Hal Tercümesi, Azerbaycan Dergisi, Sayı.231, 13.

Yıldırım,İrfan Murat, (1992), Selam Türkün Bayrağına-Ahmet Cevat'ın Hayatı ve Şiirleri, Gelecek Matbaacılık, İzmir.